

İNSULT BAKIDA

DİLARƏ MAHMUDOVA

İ nsultla

M illi

M übarizə

A ssosiasiyasının rəhbəri

ATU-nun nevrologiya kafedrasının dosenti

DÜNYA SƏHİYYƏ TƏŞKİLATI

- İnsult qlobal epidemiyadır
- İqtisadi hesablama göstərib - insultun
“qiyməti” olduqca yüksəkdir

İnsult diaqnozu ilə 1000 xəstəyə (Kaste, Markku)

- Finlandiyada 5,5 million €
- Norveçdə 5,5 million \$ USA
- İsveçdə 5,5 million \$
- ABŞ-da 4,5 million \$ USA
- Kanadada 3,8 million \$ Ca

Gəliri YÜKSƏK dərəcə olan ölkələr ÜST

Dünya üzrə

letallıq
mln   %

■ Ürəyin işemik xəstəliyi	1.33	16.3
■ İnsult və başqa BQDX	0.76	9.3
■ Tənəffüs yolların xərçəngi xəstəliyi	0.48	5.9
■ Aşağı tənəffüs yolların infeksiyaları	0.31	3.8

Gəliri ORTA dərəcədə olan ölkələr

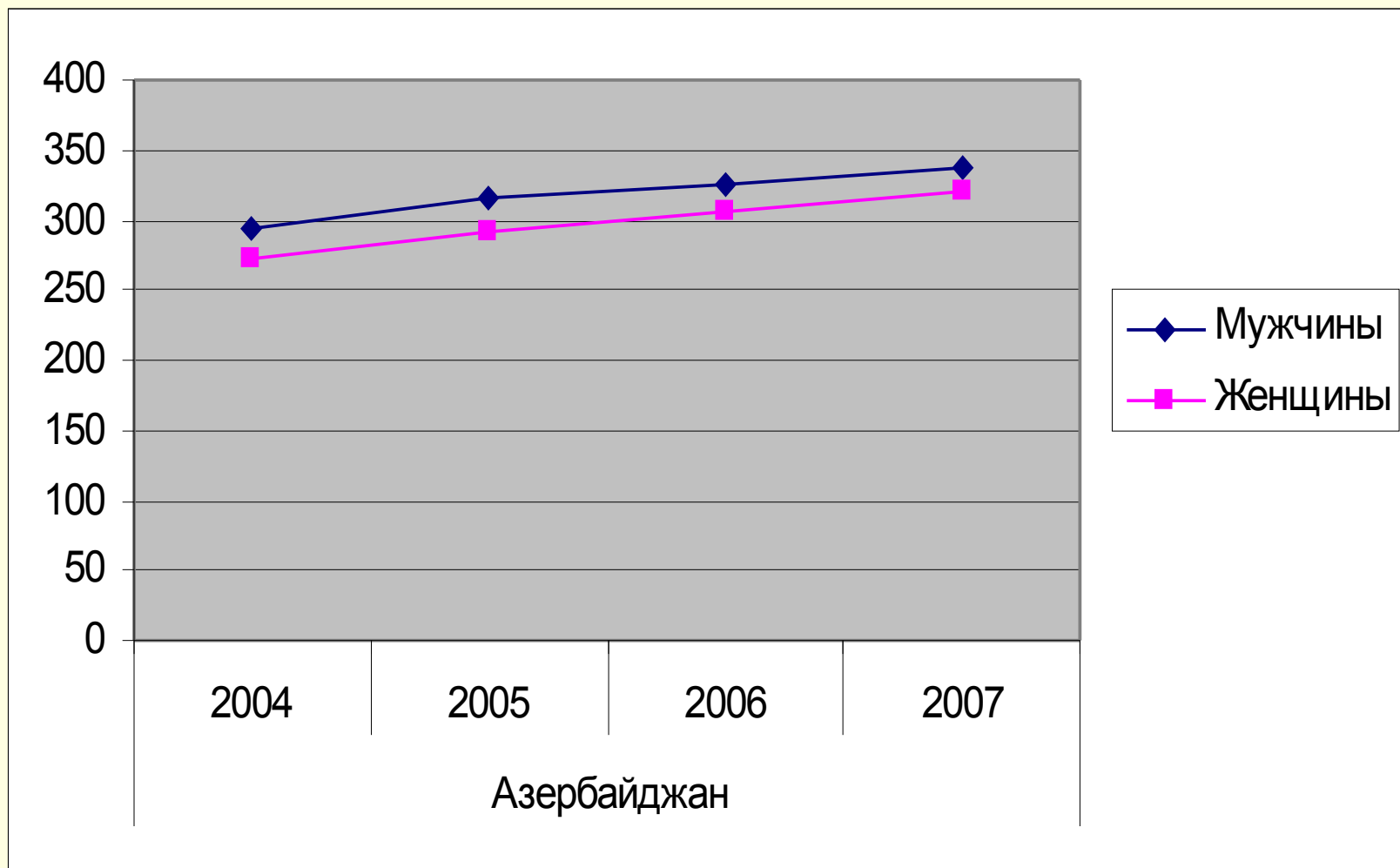
ÜST

Dünya üzrə	İtəllıq mln	%
■ İnsult və başqa BQDX	3.47	14.2
■ Ürəyin işemık xəstəliyi	3.40	13.9
■ Ağ ciyərlərin xroniki obstruktiv xəstəliyi	1.80	7.4
■ Aşağı tənəffüs yollarının infeksiyaları	0.92	3.8

Azərbaycan Respublikası

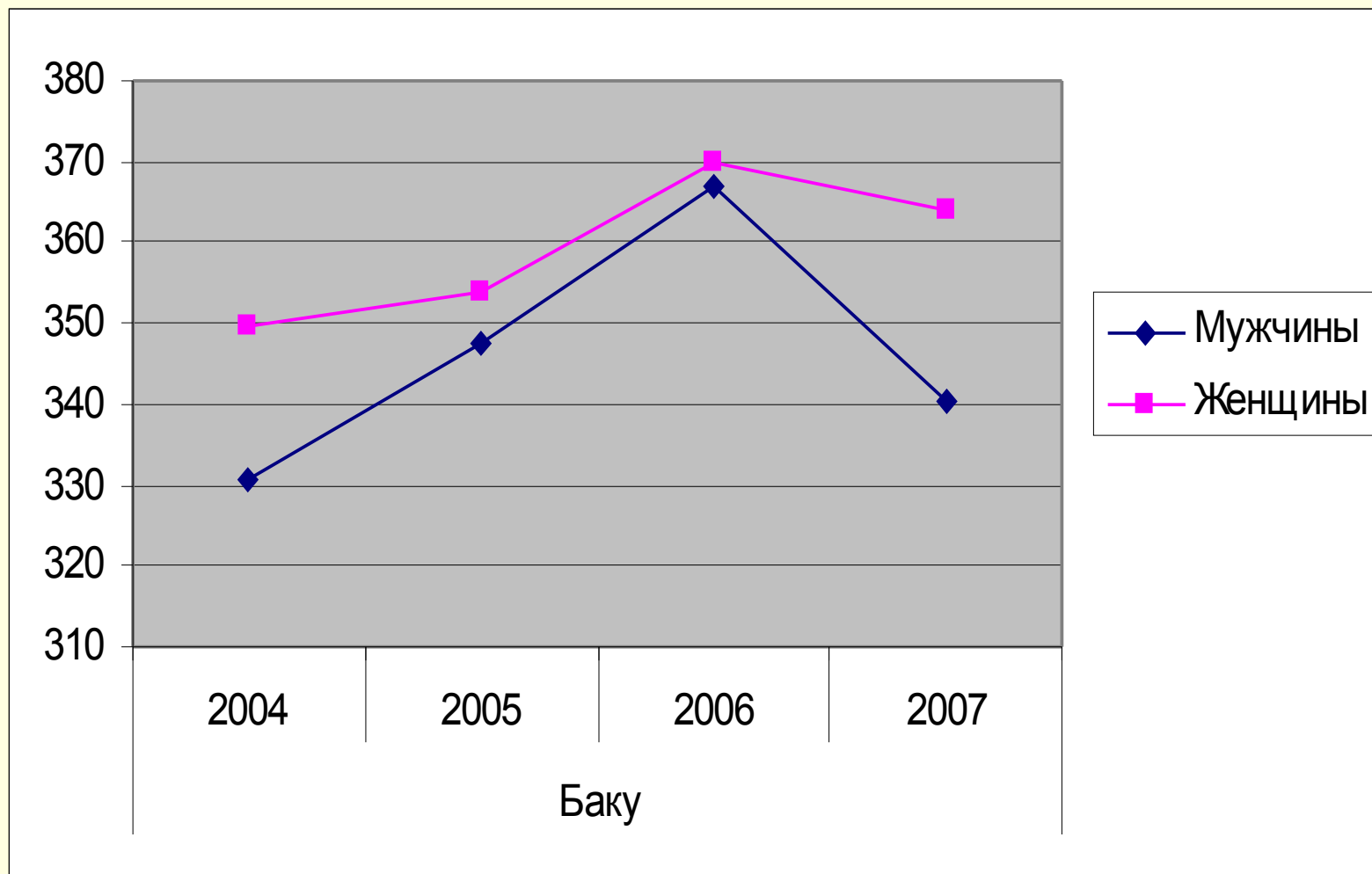

Yaşama əyriliyi Azərbaycan

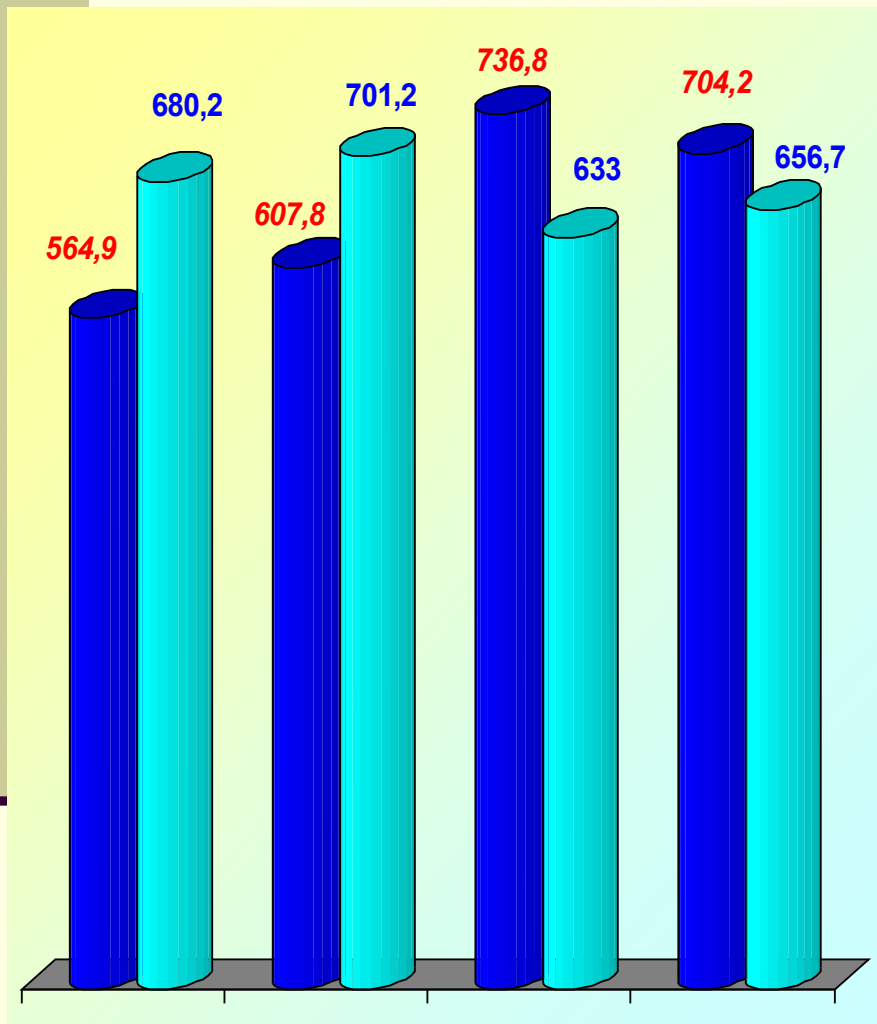

Yaşama əyriliyi

Bakı

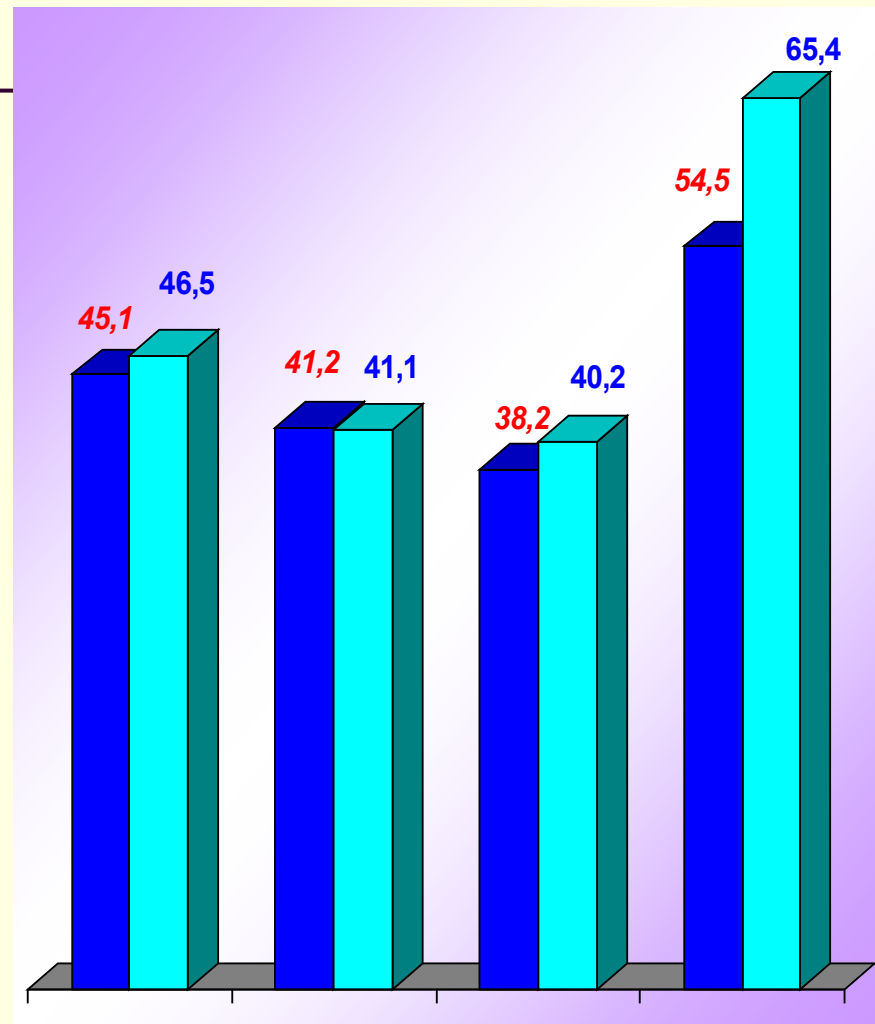

Qan dövranının xəstəlikləri (hər 100 000 nəfərə)

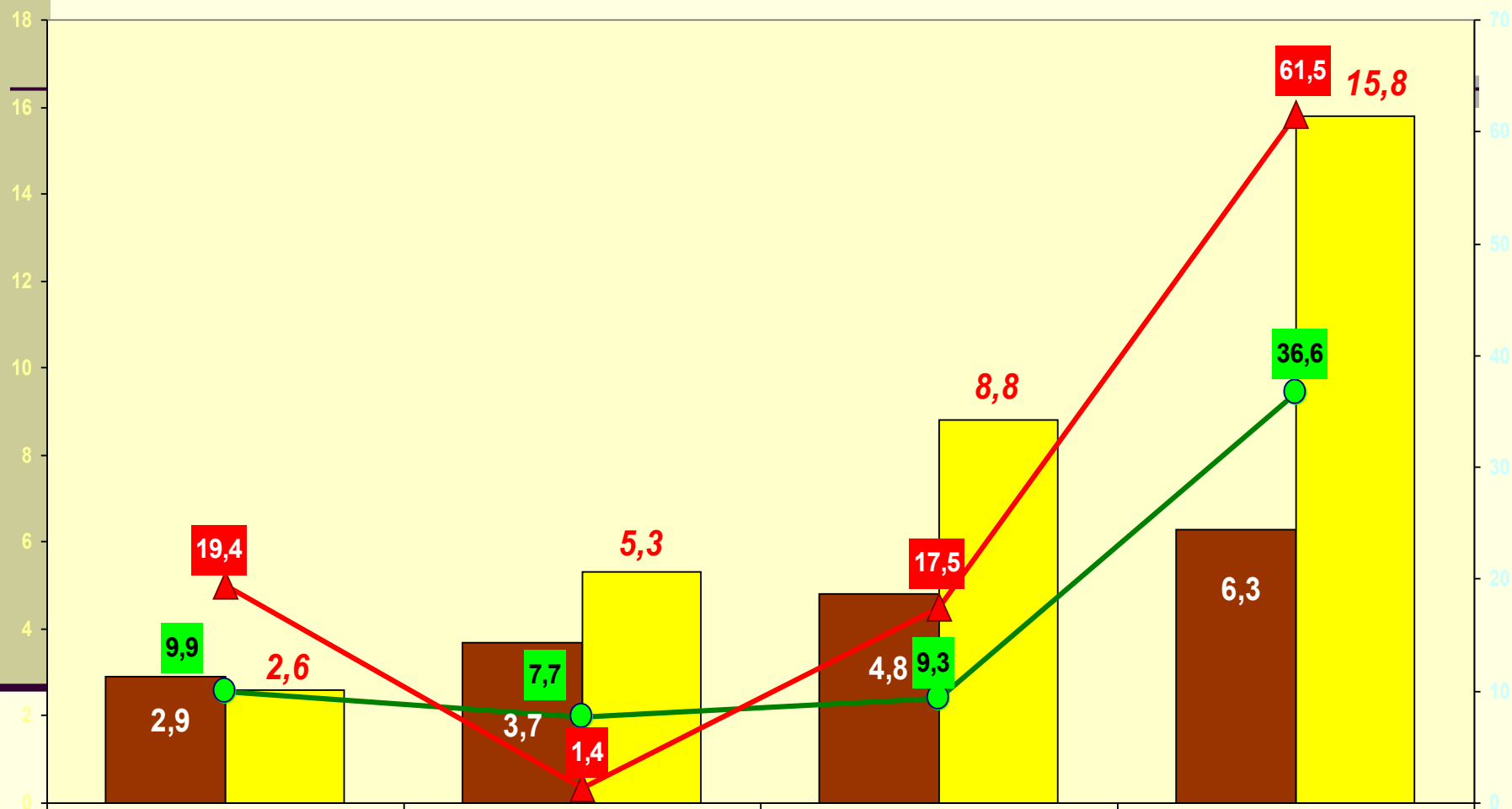
Azərbaycan

Beyin qan-damar xəstəlikləri (%-lə)

Bakı

Subaraxnoidal qansızma (I60 BXT-10)

Hospitalizasiya (hər 100 000 nəfərə)

Letallıq, %-lə

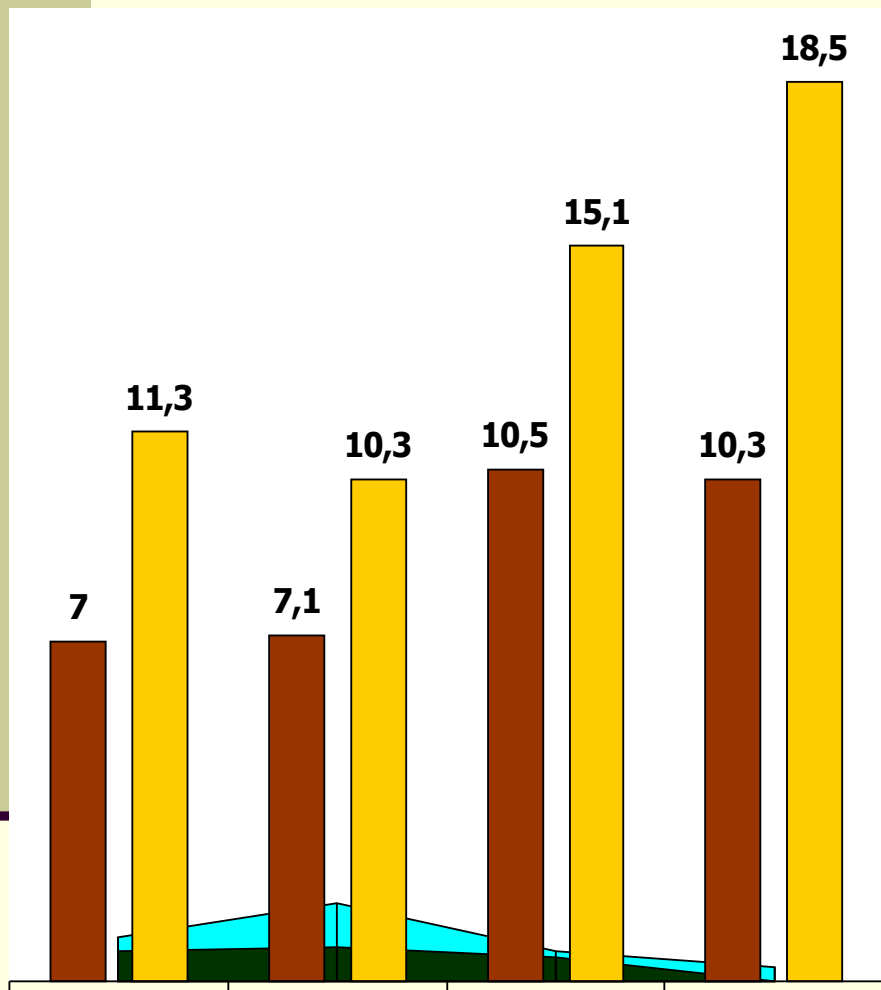
■ - Azərbaycan

● - Azərbaycan

■ - Bakı

▲ - Bakı

Preserebral arteriyaların tıxacı və stenozu (I65 XBT-10)

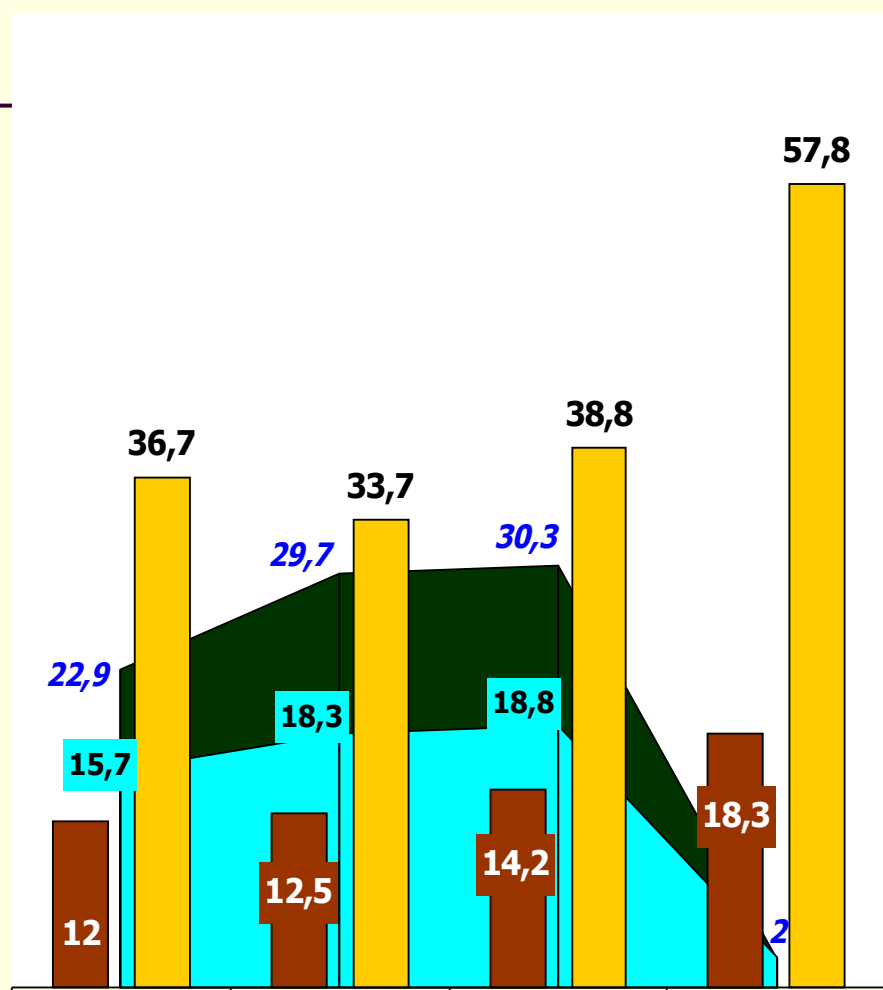

Hər 100 000
nəfərə

Azərbaycan

Bakı

Serebral arteriyaların tıxacı və stenozu (I66 XBT-10)

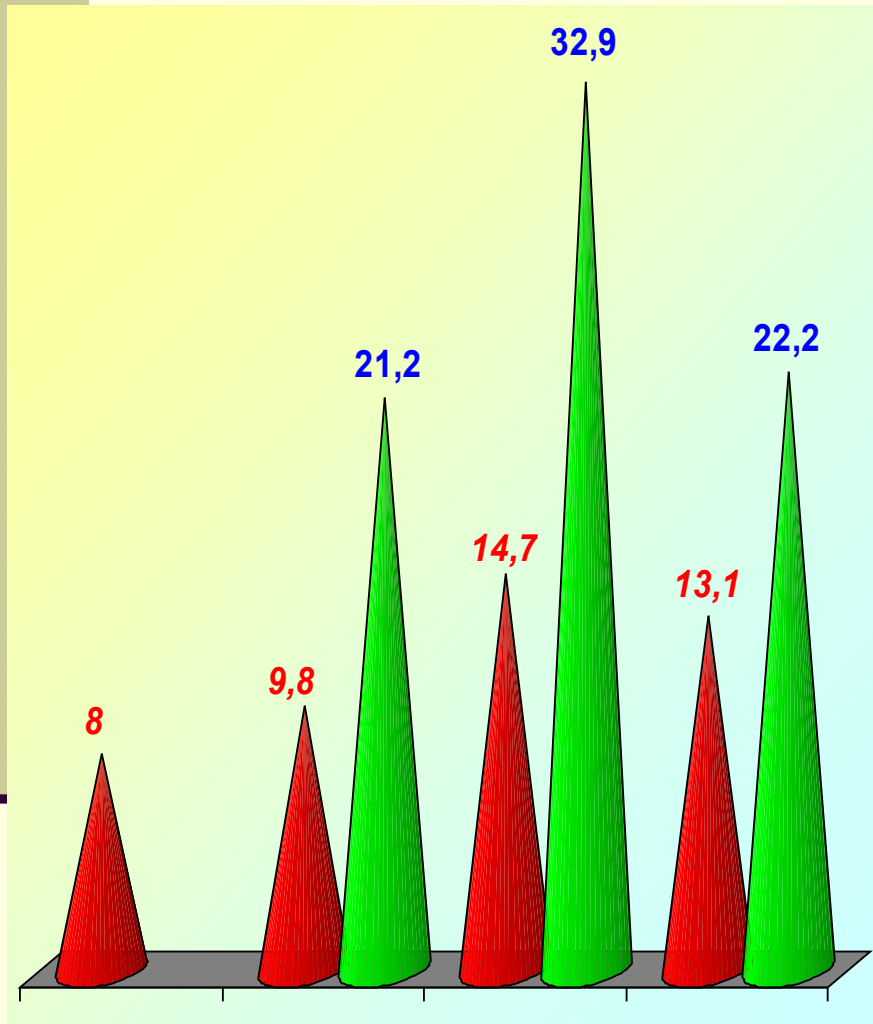

Letallıq, %-lə

Azərbaycan

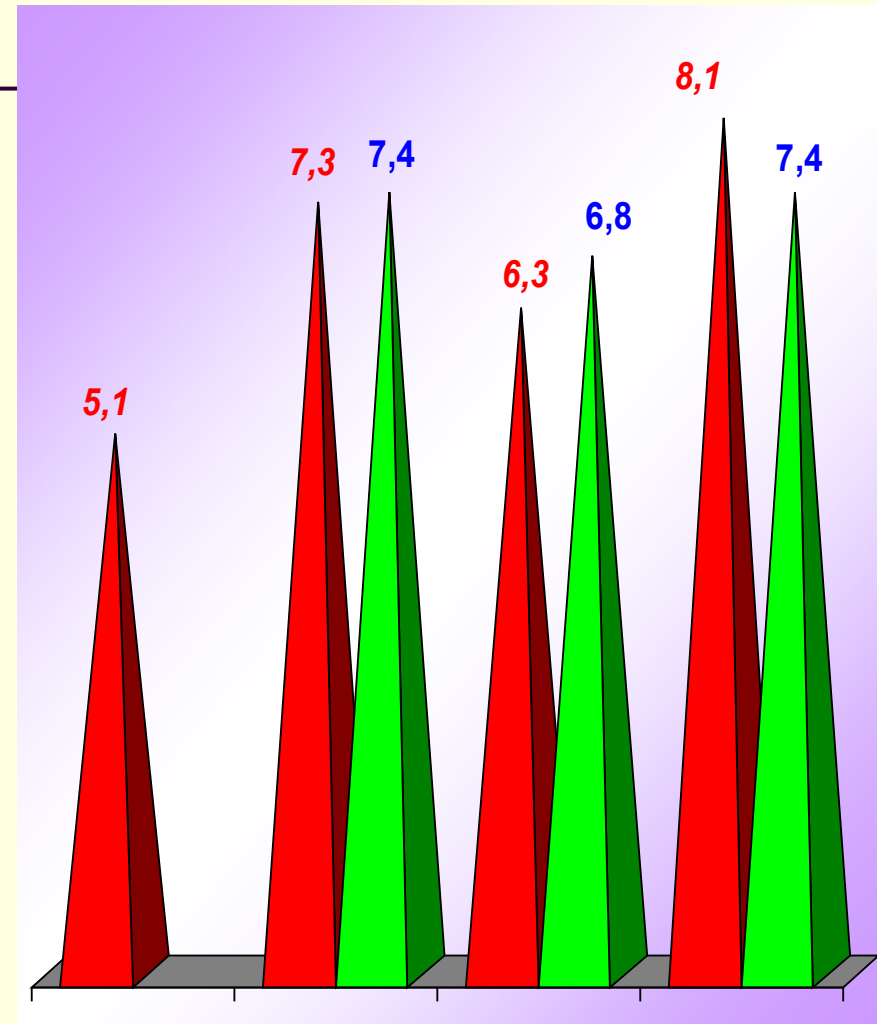
Bakı

Beyin infarktı (I63 XBT-10)
hər 100 000 nəfərə

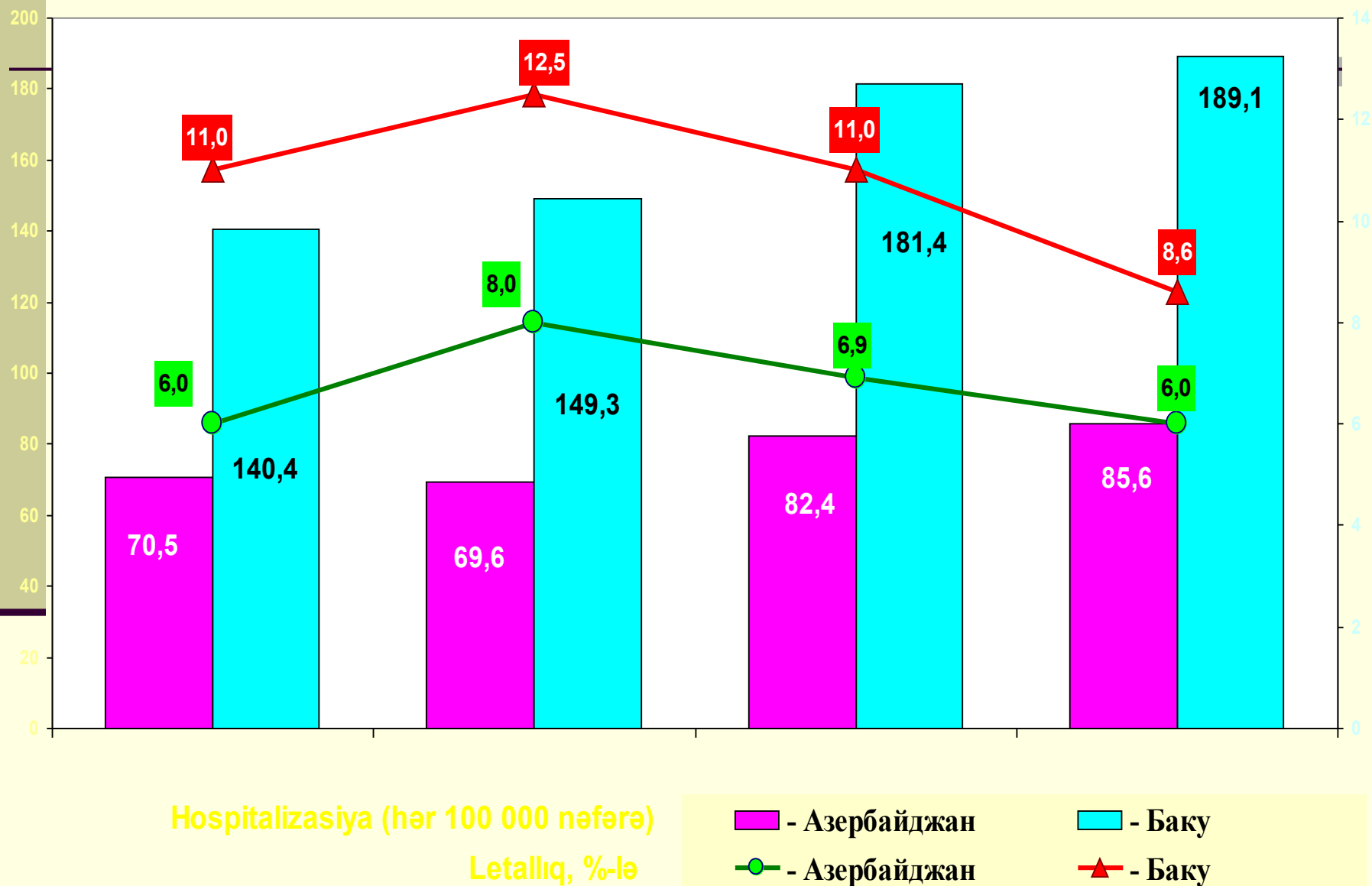
Azərbaycan

Letallıq, %-lə

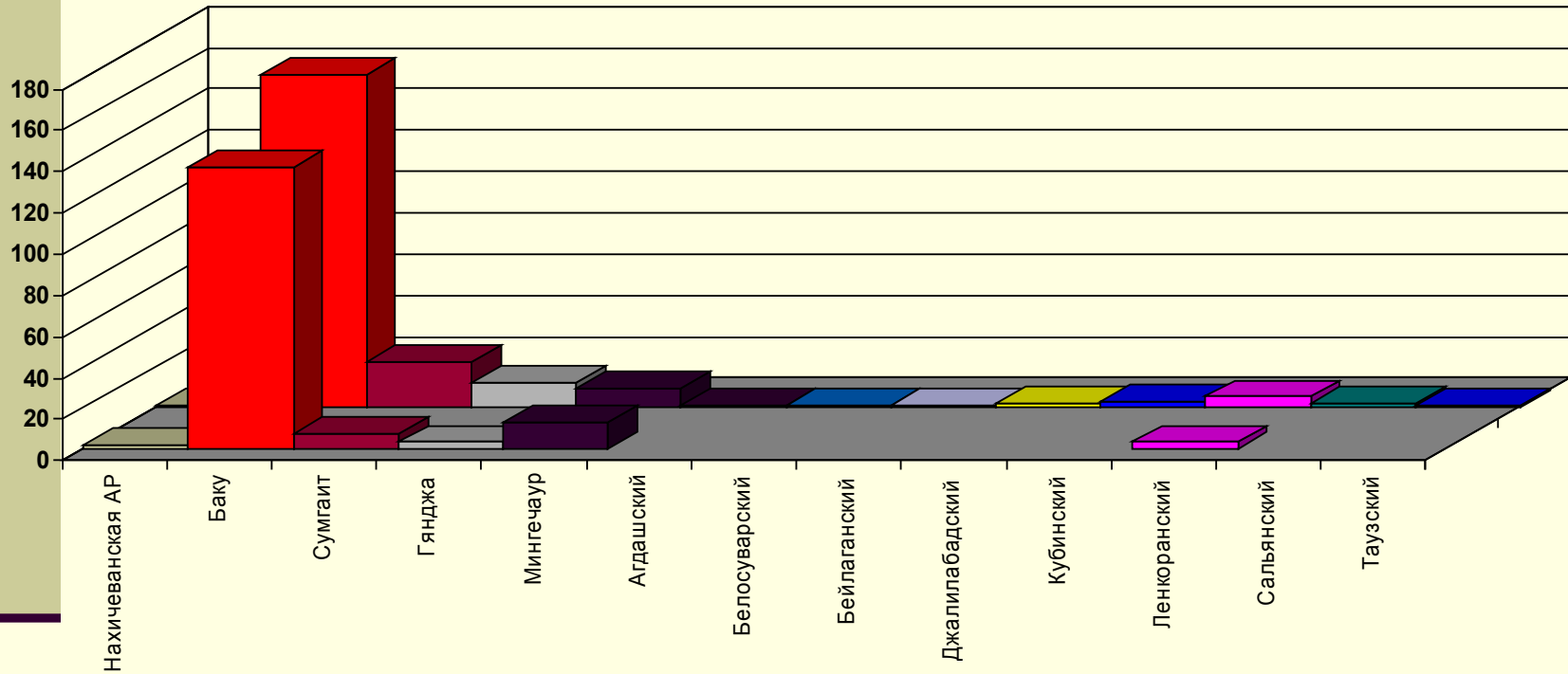

Bakı

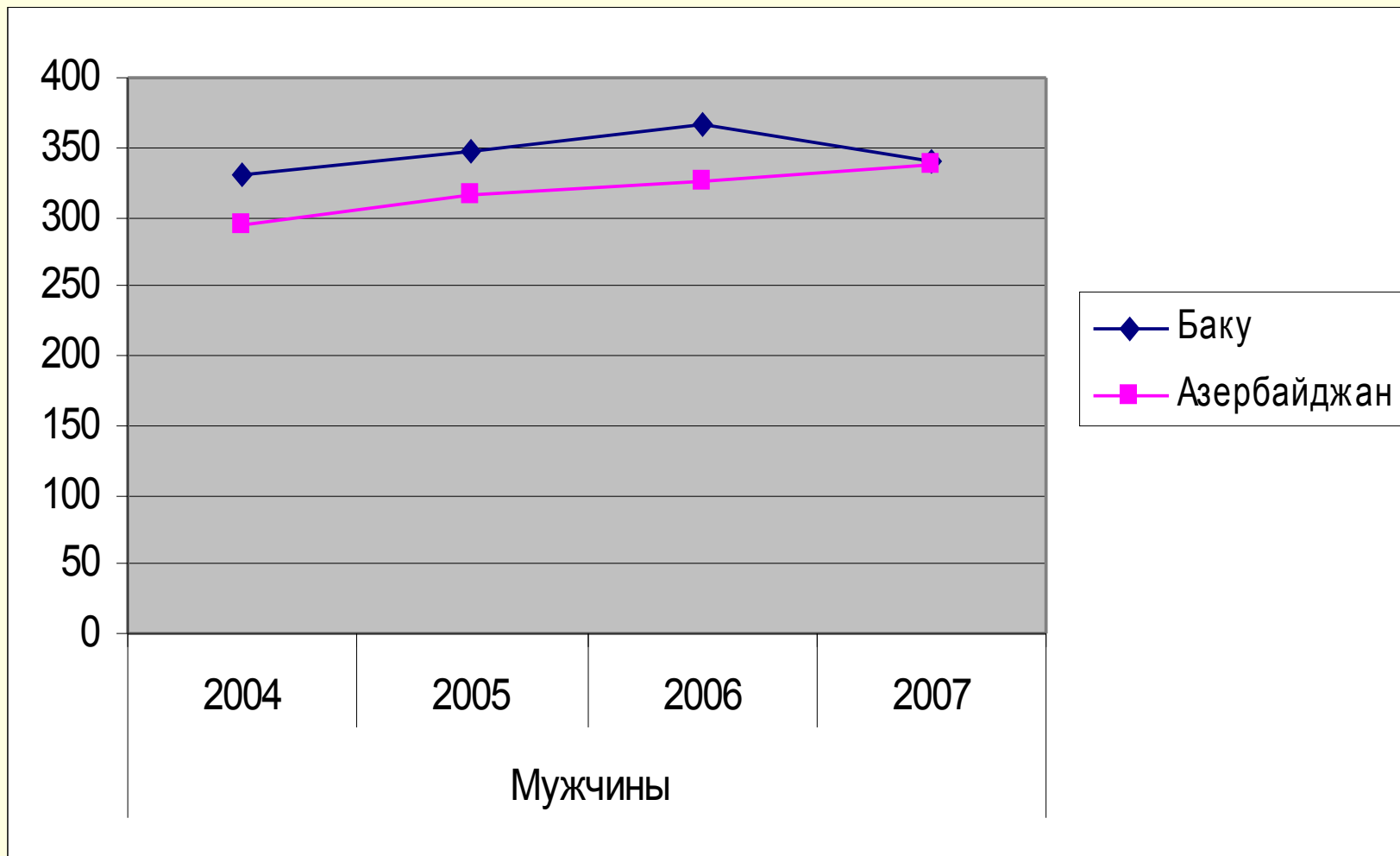
Beyin qan-damar xəstələrinin hospitalizasiyası

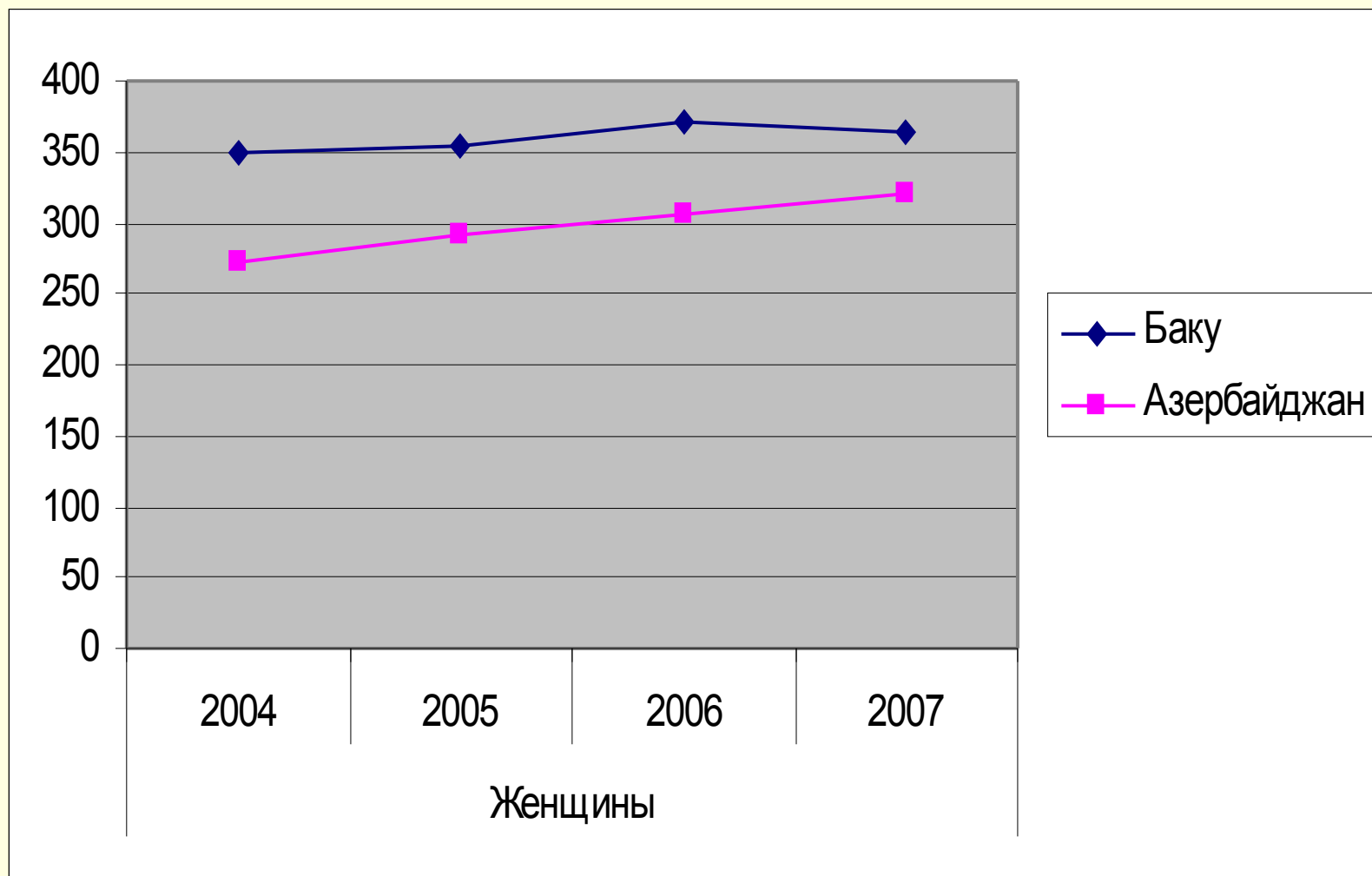
SON 5 İLDƏ BEYİN QAN DAMAR XƏSTƏLƏRİNDƏ LETALLIQ

Yaşama əyriliyi kişilər

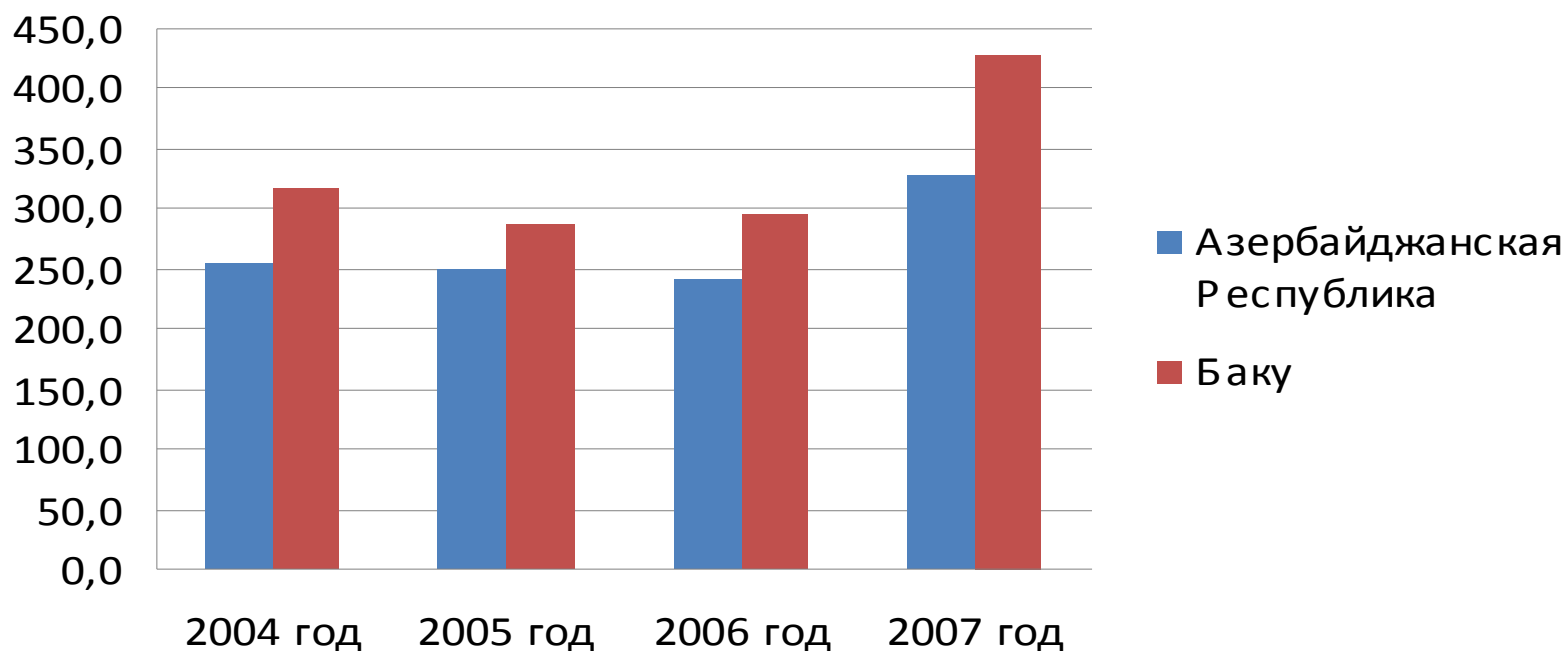

Yaşama əyriliyi qadınlar

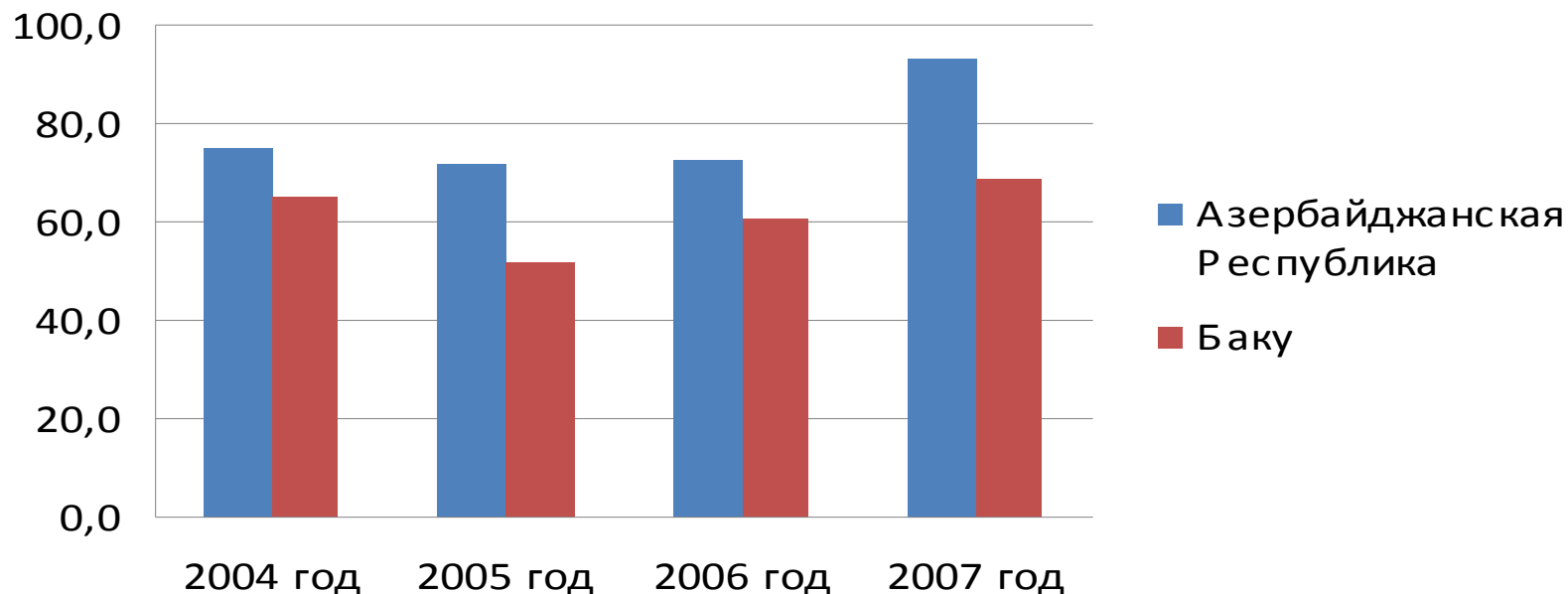
100000 əhaliyə qeyd olunmuş beyin qan damar xəstəlikləri

**Зарегестрировано больных с церебро-
васкулярной патологией (всего)
на 100000 населения**

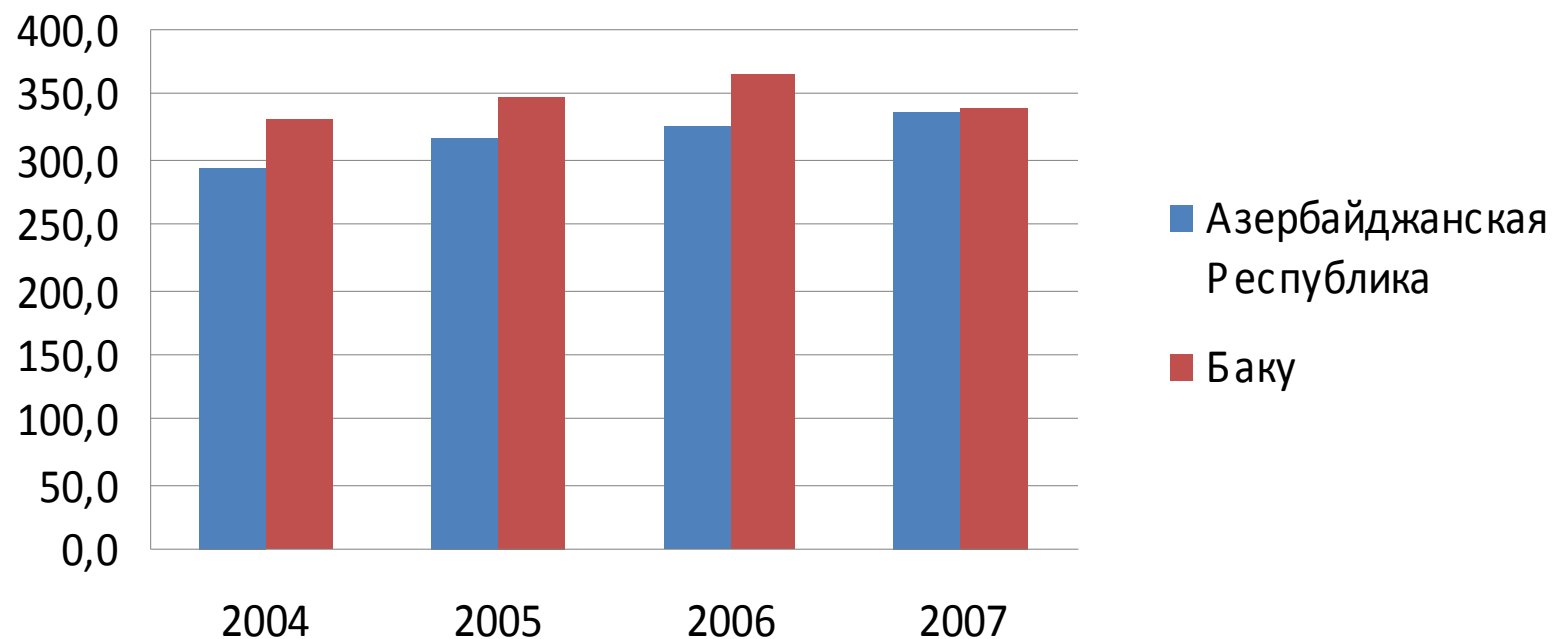
100000 əhaliyə ilk dəfə qeyd olunmuş beyin qan damar xəstəliyi diaqnozunu qoyulması

Зарегистрировано больных с цереброваскулярной патологией (впервые установленный диагноз) на 100000 населения

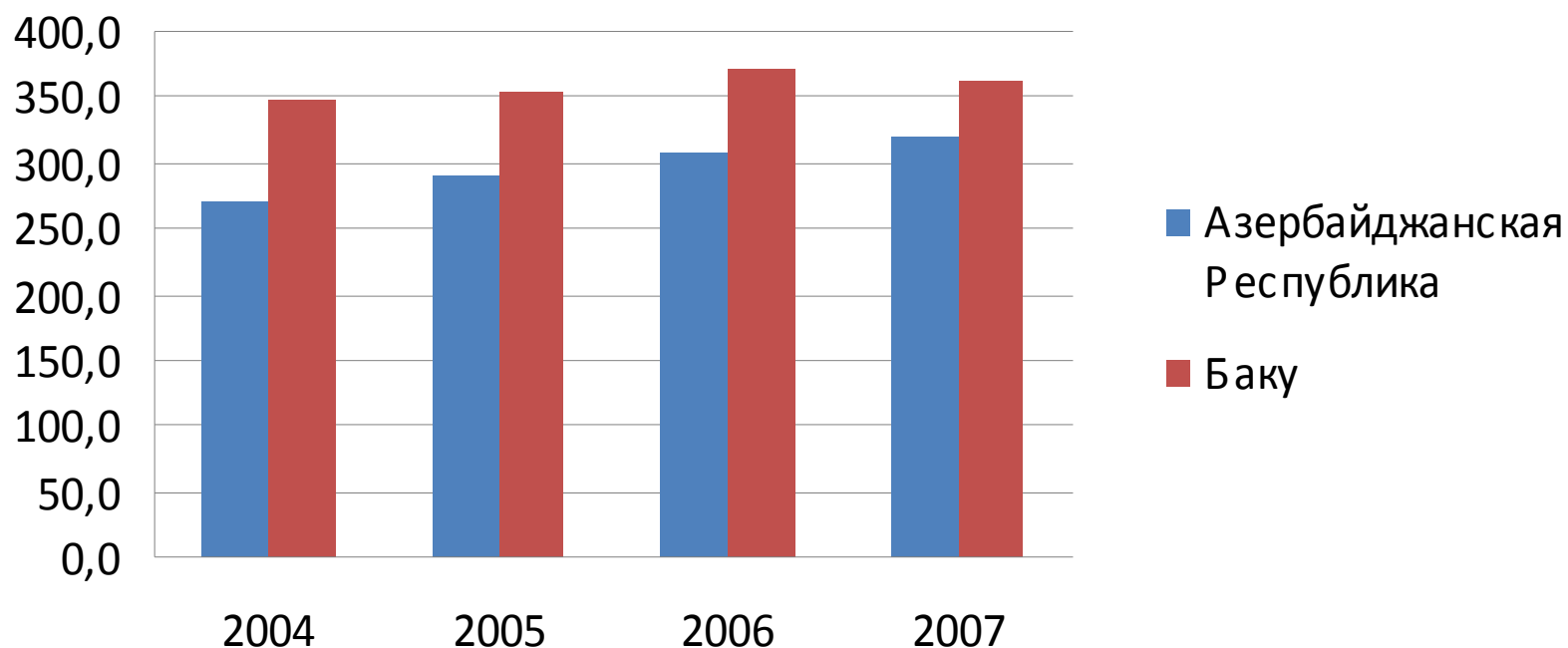
Letallıq kişilərdə (100000 əhaliyə)

Смертность среди мужчин (на 100000 населения)

Letallıq qadınlarda (100000 əhaliyə)

Смертность среди женщин (на 100000 населения)

0000

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi
Əhəlinin Sağlamlığının Milli monitorinq sistemi

İNSULT HALLARININ QEYDİYYATI VƏRƏQİ № AZS-000

Səhiyyə Nazirliyinin 14.07.2005-ci il tarixli 74 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Tibb müəssisəsinin adı

Tibb müəssisəsinin kodu

Şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin növü

seriyası

nömrəsi

PASİENT HAQQINDA MƏLUMAT

Soyadı

Adı

Atasının adı

Milliyyəti

Digər

Vətəndaşlığı

Doğum tarixi

gün

ay

il

saat

dəq.

DAİMİ YAŞAYIŞ ÜNVANI

Ölkə

Azərbaycan

Türkiyə

RF

Gürcüstan

Digər

Rayon

Şəhər

Qəsəbə-1

Kənd-2

Küçə

Ev/mənzil

Telefon

Cinsi: kişi

qadın

Qan qrupu və

rezus faktor

Təhsili

Sosial statusu

Ailə vəziyyəti

Əlillik

dərəcəsi

Ödəniş forması

Sığorta vəsiqəsi: seriyası

nömrəsi

İnsultun qeydiyyat alınma tarixi

gün

ay

il

İnsultun başlama tarixi

gün

ay

il

İnsultun növü

XBT-10 üzrə kodu

Müalicə hərada aparılıb

28 gün ərzində sağ qalıb

İnsultun diaqnostik kateqoriyası

Anamnezdə insult

MRT və ya KT müayinəsinə keçirilməsi

Mümkün yatrogen hadisələr

Əsas risk amilləri ÜDX:

Arterial hipertenziya

Siqaret çəkmə

Ürək xəstəlikləri

Səyirici aritmiya

Anamnezdə

miokard infarktı

Dislipoproteidemiya

Şəkərli diabet

Uzun müddətli psixi-emosional gərginlik və ya kəskin stress

KLİNİKİ DİAQNOZ

a)

kod

(Əsas xəstəlik və ya ölümün bilavasitə səbəbi)

b)

kod

(Ölümə şərait yaradan digər xəstəlik və ya müdaxilə)

c)

kod

(Ölümün əsas səbəbi və ya digər xəstəlik)

LETAL HALLARDA

Ölüm tarixi

gün

ay

il

Sağ qalma müddəti

gün

Autopsiya aparılıb

PATOLOANATOMİK DİAQNOZ

a)

kod

(İnsultun növü - ölümün əsas səbəbi)

b)

kod

(Ölümə səbəb olmuş əsas xəstəlik)

Spirmenin ranq korrelyasiyası əmsalı

- – qeyri– parametrik metod olub, təzahürlər arasında əlaqənin statistik öyrənilməsi məqsədilə istifadə olunur.
- Əgər y və x arasında xətti asılılığın olduğu zənn edilirsə, onda *nəzəri model* $y_i = \beta_0 + \beta_1 x_i + e_i$, $i = 1, 2, \dots, N$, bərabərliyləri ilə verilir və x -ə görə y -in *sadə xətti rəqresiyası* adlanır. β_0 və β_1 kəmiyyətləri *naməlum parametrlərdir*. Belə ki, (ölkə üzrə b_1 76,1763; b_0 – 1284,2 - əmsalı) həm ölkə üzrə, həm də Bakıda ($b_1=16,0412$ $b_0= -556,85$) evə yazılan xəstələr və xəstəxanaya yerləşdirilmə tezliyi arasında birbaşa əlaqənin olduğunu aşkara çıxarır.

VƏZİYYƏTDƏN ÇIXIŞ YOLLARI

- ◎ Klinika “insultun müalicəsinə hazırdır” anlayışı
- ◎ İnsultun ilk 30-40 dəqiqələrində erkən diaqnostikası
- ◎ Tibbi yardım xidmətinin xəstələri həmin klinikaya təcili çatdırması
- ◎ Multidissiplinar yanaşma
- ◎ İlk profilaktika (nəticəsində: hər 100 min nəfərdən 100 nəfərin tam sağlam qalması mümkündür)
- ◎ İkincili profilaktika

<http://www.insult-az.com>